

СЪД И ПРИСЪДИ В ПОЕТИЧЕСКИЯ СВЯТ НА ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ

Между хората има споразумяност, че откакто и както и да съществува в конкретиката на различните култури, съдът трябва да е място на постигане на справедливост, а също така и място на доказване, отстояване, а понякога и на налагане на истината. Разбира се, нито „справедливост“, нито „истина“ са ясни в самите себе си и от само себе си понятия, а дори и да са ясни, в съда те могат да попадат в конкретиката на някакъв казус и да бъдат ограничени и дори оковани от него.

Съдът става място, където може да има синхрон между желанията на хората и доминантите на правния мир, но съдът може да е и пространство, раждащо недоволството от разминаване между очаквания (потребности и желания) и отсъденото. Като място на напрежението – естествено, не е задължително мястото да е отграничено от останалия свят и да е материално уплътнено с някакви означености на неговата обособеност и особеност, макар че съдебната сграда и зала разчита на редица театрални ефекти – съдът е обичан от литературата и другите изкуства, защото е прекрасна сфера за разгръщане на плътността на човешки характеристики или пък е любопитно място на оценъчни обрати. Тези плътности и обрати основно се изиявяват във и чрез словото дори когато не са разгърнати чрез някакви особени реторически умения и т.н.

А словото от своя страна е онова, в което се събират, сблъскват, сливат или си съперничат „духът“ и „буквата“ на закона. „Духът“ и „буквата“ на закона са не само различни негови страни или лица. Според много виждания „буквата“ ограничава „духа“, оковава го, лишава го от полета му към универсалността, поради което е винаги налично напрежение между „дух“ и „буква“. В парадигмата на бинарни разполагания „дух“ и „буква“ могат да бъдат включени опозиции „дух–материя“, „съдържание–форма“, а погледнато в по-широк план, да се влее в двете групи закони – писаните и неписаните. Тук няма да разсъждавам върху типове споразумяност, гарантиращи стабилността и приложимостта на писаните и неписани закони – неписаните са сякаш низпослани, докато писаните биват оприличавани на недотам умели човешки упражнения, но така или иначе в масовите представи неписаните (нашепнати от духа или душата) са по-директно свързани с човешката същност, докато писани-